فصلنامه
علمی تخصصی
اندیشمندان حقوق
سال پنجم
شماره دوازدهم
بهار ۱۳۹۶

جرائم علیه مالکیت معنوی در حقوق ایران

Crimes against the Intellectual Property in Iran's Law

• **دکتر حمزه اسفندیاری بیات** hamzeh.bayat@icloud.com
استادیار گروه حقوق جزا و جرم شناسی دانشکده حقوق دانشگاه آزاد اسلامی شیراز

• **یاسر شاکری** ssssf200@gmail.com
دانشجوی دکتری حقوق جزا و جرم شناسی و مدرس دانشگاه پیام نور

چکیده

مسأله و هدف: علم و فناوری تقسیم کار در اجتماع را ناگزیر ساخته است و تقریبا کسی نمی تواند همزمان با پرداختن اصولی و عمیق به تلاش های فکری جهت خلق تکنولوژی نوین به اشتغال و کسب درآمد از مشاغل معمول نیز بیاندیشد. بر خلاف گذشته آثار فکری ارزش مادی نیز پیدا کرده اند و به عنوان اصلی ترین راه تامین نیازهای مادی پدیدآورندگان شناخته می شوند.از سوی دیگر پیشرفت و تنوع روز افزون وسائل ارتباطی این سرمایه ها را که نقش مهمی در توسعه تمدن، فرهنگ، اقتصاد و صنعت بشری ایفا می کنند، در معرض خطرات بزرگی قرار داده است. به همین خاطر دولت ها و ملت‌های صاحب تکنولوژی روز دنیا به تدوین قوانین و دستورالعمل هایی جهت حمایت و نظارت بر مالکیت های معنوی خالقان تکنولوژی پرداخته و کشورهای دیگر را هم به متابعت و پیروی از این قوانین واداشته اند.

روش: مطالب پژوهش حاضر به روش کتابخانه‌ای با استفاده از منابع تألیفی، کتب و مقالات تالیفی و ترجمه ای تحلیل و تدوین گردیده است.

واژگان کلیدی:
مالکیت معنوی، مالکیت مادی، جرم، اثر، حقوق ایران.

Abstract

The problem and purpose: material needs and standard of living in today's society are strongly enhanced. Scientific and technological progress have made the division of labor inevitable in the society and almost no one can think about the employment and income from usual jobs while principled and profound intellectual efforts to create new technology. Unlike the past intellectual works have also found material value and are known as the main way to meet material needs of authors. On the other hand. increasing development and diversity of communicative tools have exposed these capitals (which play an important role in the development of human civilization, culture, economy and industry) to big dangers. For this reason, the owner governments and nations of the world's modern technology have developed rules and guidelines for the protection and control of intellectual property of technology creators and made other countries to comply with and follow these rules.

Method: The present study has been compiled and analyzed by library method and with written and translated resources, books and articles.

Keywords:
intellectual property, material property, crime, work, Iran's law.

فصلنامه علمی تخصصی
اندیشمندان حقوق
سال پنجم
شماره دوازدهم
بهار ۱۳۹۶

مقدمه

یکی از عوامل مهمی که باعث ایجاد شکاف توسعه یافتگی بین کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته شده است، تفاوت سطح دانش و تکنولوژی است. رشد سریع و ناگهانی تکنولوژی در دو دهه اخیر و پیش بینی رشد فوق العاده آن در آینده ای نه چندان دور یقینا به این تفاوت دامن خواهد زد. برای کاهش این فاصله و دسترسی کشورهای در حال توسعه به تکنولوژی روز دنیا دو راه وجود دارد. یکی تولید تکنولوژی و دیگری انتقال آن از کشورهایی که چنین تکنولوژی را در اختیار دارند. انتقال تکنولوژی در کشورهایی که در زمینه تحقیق و توسعه، نیروی انسانی متخصص و سرمایه فاقد توانمندی کافی هستند حداقل تلاش جهت ورود به عرصه رقابت جهانی و همگام شدن با اقتصاد های برتر دنیا به شمار می رود.

به طور کلی تکنولوژی به دو بخش سخت افزاری و نرم افزاری تقسیم می گردد. بخش سخت افزاری تکنولوژی از تجهیزات و ماشین‌آلات تشکیل شده و بخش نرم افزاری آن ناشی از تراوشات فکری انسان است و حمایت از این بخش را «حقوق مالکیت معنوی» بر عهده دارد. حقوق مالکیت معنوی شامل مقرراتی است که حق بهره برداری مادی از یک فعالیت نو و مبتکرانه را ایجاد می کند و آن را مورد حمایت قرار می دهد. همچنین اعمال کنترل قانونی بر نحوه پخش، توزیع و تجاری کردن اطلاعات و نوآوری های جدید تکنولوژیک را مجاز داشته و در مورد هر گونه سوء استفاده، تکثیر بی اجازه و جعل و پخش آن مجازات هایی را در نظر گرفته است.

گسترش سریع تکنولوژی و رقابت در دنیای امروز با توجه به اهمیت حمایت از حق مالکیت معنوی و فکری در نزد صاحبان و پدید آورندگان بخش نرم افزاری تکنولوژی از یک سو، سیاست مداران و دولت مردان را بر آن داشته است تا این رشته از حقوق را به عنوان ابزاری جدید در سیاست خارجی کشورهای خود مورد توجه قرار دهند و با توجه قدرت حمایتی این حقوق در زمینه حق انحصاری فروش یا استفاده از نوعی کالا یا فناوری، تحت امتیاز، حق مؤلف و مواردی از این قبیل که منجر به کوتاه شدن دست رقبای تجاری از هر گونه تقلب و جعل می شود، با اطمینان و سرعت بیشتری به سمت جهانی شدن گام بردارند و از سوی دیگر با توجه به توسعه اقتصادی و رشد علوم و فناوری که افزایش سرعت صنعتی شدن کشورها و اتصال به شبکه تجارت جهانی را در پی دارد، شناخت مفاهیم مالکیت معنوی و ظرفیت های بالقوه این رشته در این رابطه می تواند امر انتقال تکنولوژی را از سوی کشورهای توسعه یافته با اطمینان و تضمین بیشتری همراه سازد و در نتیجه گام مؤثری در جهت توسعه یافتگی کشورهای در حال توسعه باشد.(خاکپور،۱۳۷۳،۱۱۳) هدف پژوهش حاضر بررسی جرائم علیه مالکیت معنوی در حقوق جمهوری اسلامی ایران می باشد.

۱- حقوق مالکیت معنوی از لحاظ حقوقی

عبارت «Intellectual Property Rights» به زبان انگلیسی که معادل «حقوق مالکیت فکری» در فارسی می باشد، در کتب حقوقی ما بیشتر به «حقوق مالکیت معنوی» ترجمه شده است. حقوق مالکیت معنوی عمدتاً به موضوعاتی می پردازد که زائیده فکر و اندیشه انسان است و مرتبط با آفرینش های ذهنی اوست به بیان دیگر موضوع این مالکیت ذاتاً غیر قابل لمس و عبارتند از وجهی از دانش و اطلاعاتی است که در محصولات فیزیکی یا روند تولید آنها تجلی

یافته است.(امامی،۱۹۳،۱۳۷۱) حقوق مالکیت فکری در معنای وسیع کلمه عبارت است از حقوق ناشی از آفرینش ها و خلاقیت های فکری در زمینه های علمی، صنعتی، ادبی، و هنری. (بزرگی،۱۹۲،۱۳۸۰) حقوق مالکیت معنوی به موضوعاتی می پردازد که زاییده فکر و اندیشه انسان است. به بیان دیگر، موضوع این مالکیت ذاتاً غیر قابل لمس است و در حقیقت وجهی از دانش و اطلاعاتی است که در محصولات فرهنگی یا روند تولید آنها تجلی یافته است. بعضی از صاحب نظران معتقدند که به جای اصطلاح مالکیت معنوی باید مالکیت فکری به کار رود؛ زیرا کلمه معنوی در مقابل مادی است و لفظ مناسبی نیست و از آن جا که این مالکیت بیشتر با فکر و اتدیشه انسان کاربرد دارد، پس اصطلاح مالکیت فکری مناسب تر است. (انتظاری،۳۸،۱۳۸۲)

۲- رسیدگی به حقوق مالکیت معنوی در مراجع بین المللی

نخستین بار در جهان که این حقوق به مؤلّف تعلق گرفت در سال ۱۷۰۹ میلادی بود: قانون حق مؤلف کشور انگلستان، معروف به «قانون ملکه[1]». همچنین پس از آن در فرانسه در سال ۱۹۷۷ میلادی به فرمان لویی شانزدهم و در آمریکا ابتدا با وضع قانون محلی در سال ۱۷۸۳ شروع شد و سپس در سال ۱۷۸۹ به صورت یکی از اصول قانون اساسی متجلی گشت.

حمایت از حقوق مالکیت معنوی از قرن نوزدهم به بعد و با تصویب دو کنوانسیون بین المللی مهم یعنی «کنوانسیون پاریس برای حمایت از مالکیت های صنعتی» و «کنوانسیون برن برای حمایت از آثار ادبی و هنری» در سال ۱۸۸۶ نهادینه و با مرور زمان متحول شده است. این کنوانسیون در سال ۱۸۸۶ میلادی در برن (پایتخت سوئیس) امضا شد و در سال ۱۹۷۱ میلادی مورد بازبینی قرار گرفت. بر اساس کنوانسیون برن، اعضا باید حقوقی را در خصوص تقلید (کپی برداری) در سطح ملی اجرا کنند که اتباع دیگر کشورها نیز از آن بهره مند کردند. این کنوانسیون استانداردهای حداقل حمایت را تعریف کرده است؛ برای مثال، حقوق مربوط به آثار ادبی برای یک دوره پنجاه ساله ارزش و اعتبار دارد.

بدون تردید تحقق اصلی ترین اهداف بنیانگذاران این کنوانسیون ها به منظور شکوفایی خلاقیت‌های فردی و ارتقای معیارهای زیستی بشر با تحولات و تغییرات تدریجی در کیفیت علوم و فنون، منوط به وجود مقرراتی جامع و اجرای تعهدات بین المللی دولت های عضو به شرح مذکور و مقرر در آن پیمان های بین المللی ضمن توجه به اصل بنیادین «حاکمیت دولت‌ها» است. (انتظاری،۴۱،۱۳۸۲)

مقرراتی که از یک طرف به دلیل حمایت دولت‌ها از افراد مخترع و آفریننده در قلمرو صلاحیت‌های سرزمینی دارای خصیصه حقوق داخلی و از طرف دیگر با توجه به تعهدات دولت‌ها برای ایجاد معیارهای خاص حمایتی و انجام اقدامات محافظتی با ماهیت فرا سرزمینی دارای جنبه بین المللی است و این ویژگی ها در کل حقوق مالکیت معنوی را از خصیصه ای منحصر به فرد برخوردار ساخته است.

در این قلمرو همیشه اختلاف در تفسیر قواعد و اجرای ناقص یا اجرا نشدن صحیح بین کشورهای مختلف خصوصا در امر انتقال تکنولوژی، اسباب اختلاف بین دارندگان حقوق مالکیت معنوی در داخل کشورها و بین دولت های متعهد کنوانسیون ها در عرصه جامعه بین المللی را

1- Anne

فراهم می سازد. بنابراین وجود یک نظام حل و فصل اختلاف با ابعاد جامع ملی و بین‌المللی ضرورت می‌یابد. به همین منظور مقرر شده است که در صورت بروز اختلاف در اجرا و تفسیر قوانین بین دولت های عضو این دو کنوانسیون به «دیوان بین‌المللی دادگستری[۲]» مراجعه شود. علاوه بر معاهدات دو جانبه متضمن حمایت از حقوق مالکیت معنوی که حل و فصل بین‌المللی اختلافات را با ارجاع اختلاف به «داوری[۳]» پیش‌بینی کرده‌اند، برخی از پیمان‌های منطقه ای و معاهدات بین‌المللی ویژه با ماهیت اقتصادی همانند «موافقت‌نامه عمومی تعرفه و تجارت[۴]» در سال ۱۹۴۸ و «سازمان جهانی تجارت[۵]» در سال ۱۹۹۵ تاسیس و تشکیل شده‌اند که در حال حاضر با داشتن مقرراتی جامع و قابل اعمال بین حدود ۱۵۰ کشور دنیا در زمینه حل و فصل اختلافات ناشی از تفسیر و اجرای مقررات حقوق مالکیت معنوی «نظام حقوقی مشترکی» را در این قلمرو بنیان نهاده‌اند که امروزه به دلیل تاثیرشان بر قواعد حل و فصل اختلافات و تسهیل تجارت بین‌المللی از اهمیت بسیاری برخوردارند. (غریبی،۱۴۸،۱۳۸۲)

سازمان جهانی مالکیت معنوی[۶] نیز به عنوان یکی از واحدهای فعال سازمان ملل متحد در سال ۱۹۶۷ و در سوئیس به منظور حمایت از تراوشات فکری، ابداعات، نوآوری ها و اختراعات به عنوان اولین مرجع خاص رسیدگی به حقوق مالکیت معنوی به رسمیت شناخته شد. (آموزگار،۱۷۰،۱۳۸۲)

2- International Court of Justice (ICJ)

3- arbitration

4- General Agreement on Tariffs and Trade (GATT)

5- World Trade Organization (WTO)

6- World Intellectual Property Organization (WIPO)

۳- پیشینه مالکیت معنوی در ایران

در سال ۱۳۰۹ اولین قرارداد مالکیت ادبی میان ایران و آلمان از سوی مجلس شورای ملّی تأیید شد. پس از استقرار رژیم مشروطه و افزایش نشر کتاب، نیاز به قوانین حمایت کننده از مؤلّفان، روز به روز بیشتر شد. در آن زمان فقط مواد ۲۴۵ تا ۲۴۸ «قانون مجازات عمومی» مصوب ۱۳۰۴، ناظر به حقوق مؤلفان بود که آن هم این هدف را تأمین نمی کرد. از این رو، در نیمه سال ۱۳۳۴،۲۲نفر از نمایندگان مجلس شورای ملّی تحت تأثیر تلاش هایی برای حمایت حق مؤلّف، به فکر تهیه قانون افتادند.

بدین سان، طرحی مشتمل بر ۹ ماده و ۲ تبصره، تهیه و به مجلس تقدیم شد. بلافاصله، طرح مذکور به کمیسیون فرهنگ ارجاع گردید، ولی بی دفاع ماند. پس از ۲ سال فترت، در سال ۱۳۳۶ به علت فشار هنرمندان و مؤلّفان، کمیسیون مأمور تهیه لایحه تألیف و ترجمه، کار خود را به پایان رساند و دولت لایحه قانونی آن را مشتمل بر ۱۶ ماده و ۳ تبصره، به مجلس سنا تسلیم نمود. در سال ۱۳۴۲، وزارت فرهنگ و هنر در صدد برآمد تا برای حمایت از هنرمندان و مؤلّفان، طرحی جدید ارائه نماید. آقای محمّدتقی دامغانی، مأمور نوشتن این طرح شد. در فروردین سال ۱۳۴۳، این طرح در ۹۷ ماده به چاپ رسید. در سال ۱۳۴۶، وزارت فرهنگ و هنر با دعوت از دست اندرکاران وزارت خانه، طرح «لایحه حمایت از مؤلفین، مصنفین و هنرمندان» را تهیه کرد. این لایحه در آبان ۱۳۴۷ به مجلس تقدیم شد و به پیشنهاد احمد شاملو، «قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان» نام گرفت و سرانجام در سوم آذر سال ۱۳۴۸ تصویب شد.(مشیریان،۱۹۲،۱۳۳۹) قانون دیگری به نام «قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار

صوتی» در سال ۱۳۵۲ و سپس «قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم افزاری رایانه ای» در سال ۱۳۷۹ به تصویب رسید که در مقایسه با قانون کنونی موجود در کشورهای پیشرفته ضوابط ابتدایی و نارسا و برای حل مشکلات موجود و رفع نیاز جامعه احتیاج به اصلاح و تکمیل دارد. (لایقی،۵۵،۱۳۸۰)

آثار مورد حمایت قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان:

- محسوس بودن شکل اثر

افکار و اندیشه ها تا زمانی که از حالت یک امر ذهنی خارج نگردیده و در قالب یک امر عینی تجسم نگردد قابل حمایت نبوده و حمایت از اندیشه ای که در عالم خارج بروز و ظهور نیافته امری بی معناست این ظهور در هر یک از آفرین های فکری به گونه ای است، به طور مثال یک اثر ادبی به صورت الفاظ و یک اثر هنری در قالب اشکال رنگ ها و خطوط تجلی می یابد.

- اصالت

اصیل بودن اثر الزاماً به معنای نو بودن اثر نیست یعنی نباید حتماً قبلاً وجود نداشته باشد بلکه به این معنا است که اثر جدید حاصل فکر و اندیشه پدیدآورنده آن اثر باشد و نه تقلید از اثر قبلی، اگر چه هر اثر نویی اصیل هم می باشد. به عنوان مثال اگر دو نقاش یکی پس از دیگری از یک منظره تابلوهای مشابه ای بکشند بدون این که یکی از دیگری تقلید کند اثر هر کدام با توجه به این که انعکاس از شخصیت پدید آورنده است اصیل محسوب می شود هر چند تابلوی دوم نو نیست. (لایقی،۳۴،۱۳۸۰)

- چاپ یا پخش یا نشر یا اجرا برای نخستین بار در ایران

ماده ۲۲ قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان چنین می گوید: «حقوق مادی پدیدآورنده موقعی از حمایت این قانون برخوردار خواهد بود که اثر برای نخستین بار در ایران چاپ یا پخش یا نشر یا اجرا شده باشد و قبلاً در هیچ کشوری چاپ یا نشر یا پخش و یا اجرا نشده باشد.»

مقام معظّم رهبری در پاسخ به سؤال وزیر وقت ارشاد مرقوم فرمودند: «حق تألیف درباره مؤلّفین و مصنّفین داخل کشور، امری منطقی است، لیکن انعقاد قرارداد مقابل این حق (کپی رایت) با کشورهای دیگر را در حال حاضر مفید و به مصلحت نمی دانم، بلکه به ضرر و خلاف مصلحت می دانم.» (روزنامه ایران،۱۳۷۱/۱۲/۶)

۴- ویژگی های حقوق معنوی

غیر قابل انتقال بودن: به این معنا که پدیدآورنده اثر برای همیشه مالک معنوی اثر تلقی می شود. اگر چه حقوق مادی آن را به دیگری واگذار کرده باشد. به عبارت دیگر نمی توان با توافق حقوق معنوی یک اثر را به شخص دیگری منتقل نمود.

محدود نبودن به زمان و مکان: حقوق معنوی بر خلاف حقوق مادی در زمان و مکان خاصی محدود نمی گردد و برای همیشه حتی پس از مرگ صاحب اثر نیز به نام او باقی خواهد ماند.

اصولاً پدید آورنده یک اثر کسی است که نام وی بر روی اثر است یا به طریق دیگری مورد اشاره قرار گرفته باشد.(حاج شریفی،۱۶۹،۱۳۷۲)

۵- مجازات ها در قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸

۵-۱- جرم نشر، پخش یا عرضه غیر قانونی اثر غیر به نام خود یا دیگری

ماده ۲۳ قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸:«هر کس تمام یا قسمتی از اثر دیگری را که مورد حمایت این قانون است به نام خود یا به نام پدیدآورنده بدون اجازه و یا عالماً یا عامداً به نام شخص دیگری غیر

از پدیدآورنده اثر منتشر یا عرضه کند به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.»
به نظر می رسد مواردی که ناقضان مالکیت های فکری از راه نشر، پخش یا عرضهٔ غیر قانونی اثر به بهره بردای مادی کلان دست یافته اند، نه تنها میزان کیفر وضع شده با اهداف مجازات ها همخوانی ندارد، ممکن است مجرمان حرفه ای، بدون شرکت در عملیات اجرایی جرایم پیش گفته با استخدام افرادی به صورت فاعل معنوی مرتکب این جرایم گردند.در این صورت، مسئولیت کیفری اصلی متوجه مباشر جرم است و افراد مذکور فقط معاون جرم محسوب می شوند. (حاجی ده آبادی و عالمی طامه،۱۳۸۸،۱۴)

۵-۲- جرم چاپ، پخش و نشر غیر قانونی ترجمه به نام خود یا دیگری

ماده ۲۴ قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸: «هر کس بدون اجازه ترجمه دیگری را به نام خود یا دیگری چاپ یا پخش کند به حبس از سه ماه تا یک سال محکوم خواهد شد.»

۵-۳- جرم سوءاستفاده از نام، عنوان یا نشان ویژه معرف اثر غیر

ماده ۱۷ قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸: «نام و عنوان و نشانه ویژه‌ای که معرف اثر است از حمایت این قانون برخوردار خواهد بود و هیچ کس نمی‌تواند آنها را برای اثر دیگری از همان نوع یا مانند آن به ترتیبی که القاء شبهه کند به کار برد.»

۵-۴- جرم اقتباس از اثر دیگری، بدون رعایت تشریفات قانونی

ماده ۱۸ قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸: «انتقال گیرنده و ناشر و کسانی که طبق این قانون اجازه استفاده یا استناد یا اقتباس از اثری را به منظور انتفاع دارند باید نام پدیدآورنده را با عنوان و نشانه ویژه معرف اثر همراه اثر یا روی نسخه اصلی یا نسخه‌های چاپی یا تکثیر شده به روش معمول و متداول اعلام و درج نمایند مگر این که پدیدآورنده به ترتیب دیگری موافقت کرده باشد.»

۵-۵- جرم تغییر، تحریف و نشر غیرقانونی آثار ادبی و هنری

ماده ۱۹ قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸:«هر گونه تغییر یا تحریف در اثرهای مورد حمایت این قانون و نشر آن بدون اجازه پدید آورنده ممنوع است.»

۶- خصوصیات جرائم و مجازات ها

- قابل گذشت بودن بزه ارتکابی: جرائم و مجازات های مقرر در قانون حمایت جنبه عمومی ندارد لذا از جمله تخلفات و جرائم قابل گذشت می باشد.
- تعقیب بزهکار نیاز به شکایت خصوصی دارد.
- ممکن است متخلف علاوه بر محکومیت کیفری در صورت مطالبه مدعی خصوصی به پرداخت ضرر و زیان مادی و معنوی وارده به متضرر نیز محکوم گردد.
- قابلیت آگهی مفاد حکم محکومیت در روزنامه ها. با توجه به اهمیت موضوع و نظر به این که در اثر تخلف به حیثیت و اعتبار پدیدآورنده لطمه وارد می شود انتشار حکم محکومیت محکومٌ علیه در مطبوعات به منظور اعاده حیثیت و تأمین اعتبار معنوی صاحبان حق کاملاً ضرورت دارد به همین دلیل قانون به محکوم له حق داده که از دادگاه صادر کننده حکم قطعی در خواست کند که مفاد حکم به هزینه وی در روزنامه ها آگهی شود. (لایقی،۵۵،۱۳۸۰)

نتیجه گیری

حمایت از حقوق مالکیت معنوی یکی از مهم ترین نگرانی های جامعه جهانی امروز است. وسعت و میزان حمایت از آن کاربردهای بسیاری برای سرمایه گذاران و انتقال دهندگان تکنولوژی، انتقال گیرندگان، کارکنان سازمان های مزبور، مصرف کنندگان کالاهای تولیدی این سازمان ها و حتی نسل آینده ای که ممکن است منافعی از نوآوری ها و پیشرفت های نسل امروز کسب کنند، در پی دارد.

امروزه حمایت از حقوق مالکیت معنوی برای نوآوران و مبدعان تکنولوژی برتر دنیا امری حیاتی و برای وارد کنندگان این تکنولوژی مسئله‌ای غیر قابل انکار است و در جهت تسهیل تجارت جهانی و توسعه بین المللی نه تنها گام مثبتی در جهت منافع انتقال دهندگان و انتقال گیرندگان تکنولوژی است بلکه می توان با دیدی عمیق تر و آینده نگری بیشتر آن را حرکتی جهانی در مسیر رفاه نوع بشر محسوب کرد.

مباحث انتقال تکنولوژی و مالکیت معنوی در جهت کمک به کشورهای در حال توسعه برای مشارکت در فعالیت های بین‌المللی انتقال تکنولوژی و مالکیت معنوی مطرح شده و در شناسایی گزینه های سیاسی مناسب جهت همگامی موفقیت آمیز این کشورها با اقتصاد جهانی کمک مؤثری است. اختلاف در تعریف و تفسیر و تعیین استانداردها در زمینه حقوق مالکیت معنوی یکی از بزرگ ترین چالش های پیش روی بازاریابان و ذی‌نفعان در امر انتقال تکنولوژی بین دو یا چند کشور و ملت است و تلاش برای حمایت از حقوق مالکیت معنوی و یکسان سازی مفاهیم مرتبط با این حقوق به یک معمای اجتماعی تبدیل شده است.

حق مالکیت معنوی به معنی حقوق قانونی است که به فعالیت های غیر مادی و فکری در زمینه های صنعتی، علمی، ادبی و هنری مرتبط می شود. اغلب کشورها به دو دلیل اصلی، قوانینی را جهت حمایت از مالکیت های فکری و معنوی تدوین کرده‌اند که اولی القای وضعیت و بیان قانونی به حقوق اقتصادی و اخلاقی مخترعان در اختراعات شان و نیز حقوق عامه مردم در دستیابی به آن اختراعات است و دلیل دوم ارتقای خلاقیت و کاربرد نتایج آن و نیز تشویق مشارکت مردم در توسعه اجتماعی و اقتصادی است.

منابع

ـ آموزگار، مریم، ۱۳۸۲، کپی رایت و حقوق مرتبط در موافقت نامه راجع به جنبه های تجاری حقوق مالکیت های معنوی، نشریه دفتر خدمات حقوقی بین المللی جمهوری اسلامی ایران، شماره ۳، بهار- تابستان.

ـ امامی، نورالدین،۱۳۷۱، حقوق مالکیت های فکری، فصلنامه رهنمون، نشریه مدرسه عالی شهید مطهری، شماره ۲و۳.

ـ انتظاری، علیرضا،۱۳۸۲، مالکیت معنوی، مجله بصیرت، سال دهم، شماره ۳۰ و ۳۱.

ـ بزرگی، وحید، ۱۳۸۰، سازمان جهانی بازرگانی،حقوق مالکیت فکری و کشورهای در حال توسعه، مجله اطلاعات سیاسی اقتصادی، شماره ۱۷۳ و ۱۷۴.

ـ حاجی ده آبادی، احمد و عالمی طامه، محمدمهدی، ۱۳۸۸، جرایم علیه مالکیت فکری در قوانین کیفری ایران و مقررات بین المللی، فصلنامه فقه و حقوق، سال پنجم، شماره ۲۰، بهار.

ـ حاج شریفی، علیرضا، ۱۳۷۲، حقوق

مالکیت‌های معنوی و جذب و انتقال تکنولوژی در کشور، مجموعه مقالات دومین سمینار علم، تکنولوژی و توسعه، جلد اول، تهران، مرکز نشر دانشگاهی صنعتی امیر کبیر.

ـ خاکپور، افسانه، ۱۳۷۳، تکنولوژی، حقوق مالکیت معنوی و تجارت بین الملل، مجله اطلاعات سیاسی اقتصادی، شماره ۸۷-۸۸.

ـ روزنامه ایران، ۶ اسفند ۱۳۷۱.

ـ غریبی، ضرغام، ۱۳۸۲، روش های حل و فصل بین المللی اختلافات در حقوق مالکیت های معنوی، نشریه دفتر خدمات حقوقی بین المللی جمهموی اسلامی ایران، شماره ۲۹، پاییز.

ـ لایقی، غلامرضا، ۱۳۸۰، الفبای حقوق پدید آورنده، چاپ اول، تهران، انتشارات خانه کتاب.

ـ معرفی نهادهای بین المللی اقتصادی و بازرگانی:سازمان جهانی مالکیت فکری، مجله بررسی های بازرگانی، ش ۱۷۷.

ـ مشیریان، محمد، ۱۳۳۹، حق مؤلف و حقوق تطبیقی، پایان نامه دکتری، تهران، دانشگاه تهران.

قوانین

ـ قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸

ـ قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب ۱۳۵۲

ـ قانون حمایت از حقوق پدید آورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای مصوب ۱۳۷۹